

Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 15.01.1980, sp. zn. Cpjf 145/78, ECLI:CZ:NS:1980:CPJF.145.1978.1

Číslo: 20/1981

Právní věta: K niektorým ďalším otázkam výkladu ustanovení zákona č. 58/1969 Zb.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 15.01.1980

Spisová značka: Cpjf 145/78

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Zpráva

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, Podmínky řízení, Řízení před soudem, Řízení trestní

Předpisy: 99/1963 Sb. § 43

§ 104

§ 109 40/1964 Sb. § 442 58/1969 Sb. § 5

§ 25

§ 9

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 20/1981 sb. rozh.

K niektorým ďalším otázkam výkladu ustanovení zákona č. 58/1969 Zb.

(Zo správy o zhodnotení ďalších poznatkov súdov o účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., prejednanej občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu ČSSR 15. 1. 1980, [Cpjf 145/78](#))

Plénium Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky v roku 1977, vychádzajúc z prerokovanej správy (Plsf 3/77) o účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (výňatok zo správy bol uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 35/1977), zdôraznilo vo svojich záveroch potrebu sledovať jednotnosť rozhodovania súdov podľa zákona č. 58/1969 Zb. v obidvoch republikách, sledovať zaujatie stanovísk k správneému výkladu zákona najvyššími súdmi republík a v prípade potreby na ne dozorovými prostriedkami Najvyššieho súdu ČSSR reagovať a napokon zhodnotiť na podklade prieskumov najvyšších súdov republík opätovne účinnosť zákona č. 58/1969 Zb.

Na splnenie týchto úloh uskutočnili najvyššie súdy republík v roku 1979 prieskum rozhodovacej činnosti súdov v Českej socialistickej republike (Cpj 187/78) a v Slovenskej socialistickej republike (Cpj 63/78) vo veciach, v ktorých sa konanie právoplatne skončilo v rokoch 1976 až 1978. Z ich hodnotenia poznatkov Najvyšší súd ČSSR pri spracovaní tejto správy vychádzal.

1. K otázke postupu súdu v prípade, že nárok nebol predbežne prerokovaný v zmysle ustanovenia § 9 zákona č. 58/1969 Zb.

Predchádzajúca správa Najvyššieho súdu ČSSR o účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (Plsf 3/77) ukázala na niektoré výkladové problémy v rozhodovacej činnosti súdov. O predbežnom prerokovaní nároku uviedla, že v prípadoch požadovaných zákonom je predpokladom pre uplatnenie nároku v občianskom súdnom konaní, pričom jeho zmysel je v tom, aby k náprave narušených vzťahov došlo pri prerokovaní medzi občanmi a ústrednými orgánmi a aby sa pokiaľ možno predišlo súdnemu konaniu.

Z praxe súdov vyplýva, že sa občania spravidla obracajú na súd s nárokom na náhradu škody iba vtedy, ak príslušný ústredný orgán v zákonom stanovenej lehote ich nárok celkom alebo sčasti neuspokojil. Iba výnimočne sa stalo, že bol podaný návrh na začatie konania na súde bez predbežného prerokovania nároku, hoci toto prerokovanie bolo podľa zákona potrebné. V takýchto prípadoch súdy buď návrh na začatie konania ako predčasný zamietli alebo prerušili súdne konanie až do prerokovania náhrady škody podľa ustanovenia § 9 zákona č. 58/1969 Zb., alebo konanie zastavovali a vec postupovali na predbežné prerokovanie príslušnému ústrednému orgánu.

Najvyšší súd Českej socialistickej republiky považuje nedostatok prerokovania nároku na náhradu škody príslušným ústredným orgánom za odstrániteľný nedostatok podmienky konania. Je povinnosťou súdu pokúsiť sa o odstránenie nedostatku, nakoľko predbežné prerokovanie je v prípadoch uvedených v ustanovení § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. obligatórne a bez tohto predbežného prerokovania sa poškodený nemôže domáhať priznania nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pokiaľ k predbežnému prerokovaniu nároku nedošlo, nemôže súd o ňom konať a rozhodovať; je preto predbežné prerokovanie v prípadoch uvedených v ustanovení § 9 zákona č. 58/1969 Zb. procesnou podmienkou a jej nedostatok bráni tomu, aby súd konal vo veci (§ 103 O. s. p.). Ak v prejednávanej veci nebol návrh na predbežné prerokovanie ešte podaný, potom by súd mal postupovať podľa ustanovenia § 104 ods. 2 O. s. p. a uložiť účastníkovi lehotu na podanie tohto návrhu s tým, že inak bude konanie zastavené. Spravidla tu potom dôjde k podaniu návrhu občana na predbežné prerokovanie, pokiaľ zákonom stanovená lehota na uspokojenie nároku ústredným orgánom (§ 10 zákona č. 58/1969 Zb.) ešte neuplynula, a v občianskom súdnom konaní sa pokračuje po skončení konania pred príslušným ústredným orgánom. V žiadnom prípade však nemožno návrh na začatie konania zamietnuť ako predčasný len z toho dôvodu, že nedošlo k predbežnému prerokovaniu.

Najvyšší súd Českej socialistickej republiky napokon vychádza z toho, že zo znenia ustanovenia § 10 zákona č. 58/1969 Zb. treba v spojení s ustanovením § 9 tohto zákona vyvodiť, že ústredný orgán príslušný podľa § 9 citovaného zákona neprejednáva predbežne nárok na náhradu škody v konaní podľa ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní a nevydáva o tom rozhodnutie, ale v stanovenej lehote nárok buď uspokojí alebo neuspokojí.

Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky vychádza z toho, že predbežné prerokovanie nároku je obligatórne v prípadoch zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo rozhodnutím o väzbe alebo o treste a možnosť poškodeného obrátiť sa so žalobou na súd je podmienená ustanoveniami § 9 až § 11 zákona č. 58/1969 Zb., ktoré bránia súdu o žalobe konať, pokiaľ sa nárok predbežne neprerokuje medzi poškodeným a príslušným ústredným orgánom štátu; v

prípadoch, pre ktoré je toto prerokovanie predpísané, predstavuje teda procesnú podmienku súdneho konania v tejto veci v zmysle ustanovení § 103 a § 104 O. s. p.

V záujme zjednotenia názorov na postup súdov v takýchto prípadoch Najvyšší súd ČSSR zdôrazňuje, že východisko pre správne usmernenie praxe súdov treba vidieť v ciele, ktorý zákon sledoval ustanovením o predbežnom prerokovaní nároku. Toto prerokovanie malo prispieť k objasneniu veci a vytvoriť tak podmienky pre uzavretie mimosúdnej dohody o uspokojení nároku. Iba vtedy, ak by sa účastníci nedohodli, malo by nasledovať súdne konanie. Ako už bolo vyjadrené v rozhodnutí uverejnenom pod č. 28/1978 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, predstavuje predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zákonom stanovenú podmienku (§ 9 zákona č. 58/1969 Zb.) pre to, aby tento nárok mohol byť prejednaný v občianskom súdnom konaní. Ak preto poškodený uplatnil nárok na súde bez predchádzajúceho predbežného prerokovania, nemôže súd ani zamietnuť návrh, ani bez ďalšieho konanie zastaviť, ale má poškodeného vyzvať na odstránenie nedostatku tejto podmienky so stanovením primeranej lehoty (§ 43 ods. 1 O. s. p.). Iba v tom prípade, ak by napriek tomu, nebol odstránený nedostatok uvedenej podmienky, ktorý treba hodnotiť ako obdobu nedostatku procesnej podmienky, mal by súd postupovať podľa úpravy Občianskeho súdneho poriadku o zastavení konania (§ 104 ods. 2 O. s. p.). V prípade podania návrhu na predbežné prerokovanie mal by súd vyčkať až do skončenia prerokovania pred príslušným ústredným orgánom bez toho, aby konanie prerušil. Rozhodnutie o veci tu totiž nezávisí od otázky, ktorú v tomto konaní súd nie je oprávnený riešiť, ako sa to predpokladá pri prerušení konania podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) O. s. p.

2. K otázke označovania žalovaného v zmysle ustanovení zákona č. 58/1969 Zb.

Poznatky z praxe súdov dokladajú, že stále dochádza k nepresnostiam, prípadne nesprávnostiam pri označovaní žalovaného, i keď Najvyšší súd ČSSR už upozornil súdy na negatívne dôsledky, ktoré by tým mohli vzniknúť pri výkone súdneho rozhodnutia. Z praxe súdov vyplývajú v tomto smere aj ďalšie poznatky.

Na súdoch v Českej socialistickej republike sa nezistil prípad, v ktorom by išlo o nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom federálnych orgánov. Vo všetkých prípadoch išlo preto o zodpovednosť Českej socialistickej republiky a nie Československej socialistickej republiky. Označovanie žalovaného nebolo v niektorých prípadoch správne a nezodpovedalo najmä zneniu ustanovenia § 25 zákona č. 58/1969 Zb.

V prevažnej časti súdy vychádzali z toho, že nositeľom zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. je štát; účastníci však užívali označenie Československý štát (prípadne skratky čsl. alebo čs. štát). Najvyšší súd Českej socialistickej republiky vychádza z toho, že v takom prípade ide len o vadu návrhu na začiatku konania, ktorá nebráni pokračovaniu v konaní, pretože štát môže byť účastníkom v občianskoprávných vzťahoch, má spôsobilosť byť účastníkom občianskeho súdneho konania a zodpovedá za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Nejde tu teda u žalovaného (ktorý je označený ako Československý štát) o nedostatok právnej subjektivity a spôsobilosti byť účastníkom konania, ani o nedostatok pasívnej legitimácie a nemožno žalobu zamietnuť len z tohoto dôvodu. So zreteľom na ustanovenie § 25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ktoré rozlišuje zodpovednosť československej socialistickej republiky a zodpovednosť Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky, môžu však použitím nepresného označenia (československý štát) vzniknúť pochybnosti o tom, kto bol mienený ako žalovaný pri podaní žaloby. Povinnosťou súdu v takomto prípade je, aby najmä v písomnom vyhotovení rozsudku dbal o to, ako mu to ukladá ustanovenie § 157 ods. 1 O. s. p., aby žalovaný bol presne označený, a to v znení zodpovedajúcom ustanoveniu § 25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.

Ak je však žalovaný označený ako Československá socialistická republika, hoci podľa ustanovenia §

25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. má zodpovedať Česká socialistická republika alebo Slovenská socialistická republika, potom podľa názoru Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky nejde len o chybu v označení žalovaného. Pokiaľ by žalobca napriek poučeniu neurobil zmenu v osobe žalovaného, súd by tak sám vykonať nemohol a musel by návrh na začatie konania zamietnuť pre nedostatok pasívnej legitímácie žalovaného.

V niekoľkých prípadoch bol v návrhu na začatie konania ako žalovaný uvedený nie štát, ale štátny orgán, a to buď ústredný orgán uvedený v ustanovení § 9 zákona č. 58/1969 Zb. alebo iný orgán. Postup súdov v Českej socialistickej republike v takých prípadoch nebol jednotný. V niektorých prípadoch súd žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej legitímácie, bez toho, že by vyzval žalobcu, aby zmenil osobu žalovaného. V iných prípadoch súd žalobám vyhovel a s otázkou pasívnej legitímácie žalovaných sa nezaoberal.

Najvyšší súd Českej socialistickej republiky preto k tomu uviedol, že ústredný orgán uvedený v § 9 zákona č. 58/1969 Zb. nezodpovedá (ako je to zrejme z ustanovenia § 25 ods. 1 citovaného zákona) za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb.; tým menej potom za ňu zodpovedá iný než v § 9 tohto zákona uvedený orgán. Nie je teda ani ústredný ani iný orgán (hoci by inak mal právnu subjektivitu a spôsobilosť byť účastníkom občianskeho súdneho konania) v týchto veciach nositeľom právnej povinnosti a nie je pasívne legitimovaný. Pokiaľ žalobca podal návrh nie proti štátu, ale proti ústrednému orgánu, ktorý má právnu subjektivitu, je povinnosťou súdu, aby predovšetkým poučil žalobcu o potrebe prevedenia zmeny v označení žalovaného. Pokiaľ žalobca napriek poučeniu túto zmenu nevykonal, súd návrh zamietne pre nedostatok pasívnej legitímácie. Tam, kde takto označený orgán právnu subjektivitu nemá, nemôže ísť o otázku pasívnej legitímácie a nie je dôvod na to, aby bola žaloba z tohto dôvodu zamietnutá. Pokiaľ žalobca v takomto prípade nezmení (prípadne nedoplní) návrh na začatie konania tak, aby označenie žalovaného zodpovedalo ustanoveniu § 25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ide o nedostatok podmienky konania, ktorá bráni tomu, aby sa v konaní mohlo pokračovať, a súd toto konanie zastaví.

V prevažnej časti vychádzali súdy v Českej socialistickej republike správne z toho, že v prípade nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. koná v občianskom súdnom konaní za štát orgán uvedený v § 9 tohto zákona a správne uvádzali, ak išlo o nároky podľa ustanovení § 5 a § 6 tohto zákona, popri štáte aj Ministerstvo spravodlivosti ČSR. Najvyšší súd Českej socialistickej republiky k tomu uviedol, že príslušný ústredný orgán, ktorý vystupuje v mene štátu, nezastupuje štát v občianskom súdnom konaní, ale priamo zo zákona zaňho koná. Nie je preto správny postup ani tých súdov, ktoré označujú Ministerstvo spravodlivosti ČSR 1) ako zástupcu štátu.

Aj poznatky z praxe na súdoch v Slovenskej socialistickej republike ukazujú na nepresnosť alebo nesprávnosť pri označovaní žalovaného a na nejednotný postup súdov pri označovaní žalovaného v písomnom vyhotovení rozhodnutí. Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky k uvedenému problému uvádza, že subjektom zodpovednostného vzťahu, ktorý vzniká na základe spôsobenia škody nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, je povinný subjekt, teda štát. Štát ako zodpovedný subjekt nezodpovedá za seba, ale za subjekt, ktorý spôsobil škodu; tým je orgán štátu alebo orgán spoločenskej organizácie, na ktorý preniesli úlohy štátneho orgánu. Pretože štát zodpovedá za tieto orgány, ony samy nie sú subjektami zodpovednostného vzťahu. Preto je dôležité správne označenie subjektu, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, v návrhu na začatie súdneho konania a v súdnych rozhodnutiach. Súd je povinný postarať sa v zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 O. s. p. o opravu alebo doplnenie návrhu, aby v ňom bol účastník označený v súlade s ustanoveniami § 79 ods. 1 O. s. p. a § 25 zákona č. 58/1969 Zb. Pokiaľ sa tak nestalo, je tým znemožnené príslušnému ústrednému orgánu, aby v konaní vystupoval v mene štátu, takže za štát nevystupuje v konaní orgán, ktorému to zo zákona prislúcha.

Uvedené závery najvyšších súdov republík v otázke, kedy ide o nesprávnosť len v označení subjektu

žalovaného a kedy ide o uplatnenie práva proti subjektu, ktorý nie je pasívne legitimovaný, sa vzájomne dopĺňujú a treba ich považovať za správne. K odôvodneniu, ktoré uvádza Najvyšší súd Českej socialistickej republiky, treba však dodať, že o vadu podania, ktorá nespočíva iba v prostom nesprávnom označení žalovaného, by sa jednalo napr. vtedy, ak by žalovaný bol označený ako Československá socialistická republika, hoci podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. má zodpovedať Česká socialistická republika alebo naopak. Ak by však bol žalovaný označený ako Československá socialistická republika, ale súčasne by bol označený príslušný ústredný orgán Českej socialistickej republiky, ktorý so zreteľom na ustanovenie § 9 zákona č. 58/1969 Zb. vystupuje za štát, potom by už nešlo o nedostatok pasívnej legitimácie, ale len o nesprávne označenie žalovaného, ktoré možno napraviť postupom podľa ustanovenia § 43 ods. 1 O. s. p.; v tomto prípade je totiž zrejmé, že vôľa žalobcu smerovala na uplatnenie práva proti pasívne legitimovanému účastníkovi, že však došlo iba k nesprávnemu označeniu tohto žalovaného účastníka.

3. K náhrade za väzbu (otázka náhrady trov obhajoby)

Podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 58/1969 Zb. nemá ten, kto si väzbu sám zaviniť, právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe; toto ustanovenie potom ďalej na príkladoch uvádza, kedy to tak je. Najvyšší súd ČSSR sa touto problematikou už zaoberal a poukázal na to, že nemožno jednoznačne vidieť zavinenie vzatia do väzby už v tom, že nariadenie väzby bolo odôvodnené tým, že išlo o osobu niekoľkokrát trestanú pre majetkové trestné činy a že teda vzhľadom na osobu páchatela je nebezpečenstvo, že by sa mohol pokúsiť o útek alebo že by sa mohol skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy.

Z hodnotenia poznatkov vyplýva, že súdy v Českej socialistickej republike i v Slovenskej socialistickej republike vychádzajú z uvedených záverov. Poznatky z praxe súdov však ukazujú, že niektoré súdy v Českej socialistickej republike sa i naďalej v odôvodnení rozhodnutia nezaoberajú tým, či si obvinený väzbu sám nezaviniť, a nezisťujú, či došlo k určitému konkrétnemu konaniu, ktorým obvinený zavalil príčinu k väzbe, a len mechanicky preberajú dôvody, o ktoré sa opieralo rozhodnutie o väzbe, prípadne sa len odvolávajú na zákonné ustanovenie.

V súvislosti s odškodnením podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 58/1969 Zb. ministerstvá spravodlivosti ČSR a SSR skúmajú pri predbežnom prerokovaní každý prípad z toho hľadiska, či v konkrétnej veci bola väzba odôvodnená a či jej trvanie bolo primerané, a podrobne sa zaoberajú otázkou, či si poškodený väzbu nezaviniť sám, hoci preskúmanie tejto okolnosti je sťažené tým, že uznesenie o vzatí do väzby (o ponechaní vo väzbe) nedáva v prevažnej väčšine prípadov podklad pre rozhodnutie. Preto ak sú v tomto smere pochybnosti, odkazujú žiadateľov s ich nárokmi na súd. K tomu možno dodať, že v tejto otázke prispeli závery predchádzajúcej správy Najvyššieho súdu ČSSR k správnomu používaniu zákona v praxi ministerstiev spravodlivosti ČSR a SSR. Pre správnu aplikáciu citovaného ustanovenia je však potrebné, aby aj súdy pri rozhodovaní o tomto nároku dôsledne vychádzali z uvedených záverov.

Dôvodom pre uplatňovanie nárokov na náhradu škody pred súdmi je i tá skutočnosť, že ministerstvá spravodlivosti ČSR a SSR pri predbežnom prerokovaní nepriznávajú v svojej doterajšej praxi poškodenému náhradu trov nutnej obhajoby v súvislosti s konaním, v ktorom sa rozhodlo o väzbe, a vychádzajú z toho, že nie je v žiadnom prípade daná príčinná súvislosť medzi rozhodnutím o väzbe a majetkovou ujmou, ktorá vznikla zaplatením náhrady trov obhajoby.

V rozhodovaní súdov v Českej socialistickej republike nebol zistený prípad, v ktorom by súdy uvažovali o možnosti priznať náhradu trov obhajoby tam, kde nešlo o nutnú obhajobu a kde bolo ponechané obvinenému na vôľi, či si zvolí obhajcu. O možnosti tejto náhrady súdy neuvažovali ani vtedy, ak išlo o škodu spôsobenú iným rozhodnutím než rozhodnutím o väzbe (ako napr. rozhodnutím

o treste alebo nezákonným rozhodnutím) a ani vtedy, ak išlo o škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Nebol takisto zistený prípad, že by sudy uvažovali o možnosti náhrady trov nutnej obhajoby vtedy, ak obvinený nemal právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe z dôvodov uvedených v ustanovení § 5 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. alebo tam, kde sa mu táto náhrada neposkytla z dôvodu uvedeného v ustanovení v § 5 ods. 3 tohto zákona. Pokiaľ teda sudy v Českej socialistickej republike uvažovali o možnosti náhrady trov nutnej obhajoby, stalo sa tak len v tých prípadoch, v ktorých obvinený, ktorý sa domáhal náhrady škody podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., musel mať obhajcu už v prípravnom konaní (§ 36 Trestného poriadku). 2)

Sudy v Slovenskej socialistickej republike vo väčšine prípadov považujú trovy obhajoby v pôvodnom trestnom konaní za majetkovú ujmu, ktorá nastala v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe, prípadne s výkonom väzby. Vychádzajú z rozhodnutia uverejneného pod č. 71/1971 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, v ktorom sa rieši problematika trov právneho zastúpenia v trestnom konaní z hľadiska náhrady škody, najmä tiež otázka príčinnej súvislosti so vzniklou ujmu, dôvodia, že i pre účely zákona č. 58/1969 Zb. sú dané rovnaké východiská pre právne posúdenie toho, či trovy obhajoby sú majetkovou ujmu, ktorá nastala v príčinnej súvislosti predpokladanej zákonom. Len ojedinеле boli zistené prípady, v ktorých sudy vylúčili priamu súvislosť náhrady trov obhajoby s vlastným rozhodnutím o väzbe a jej výkonom.

K uvedeným poznatkom z rozhodovania súdov treba na podklade záverov obsiahnutých aj v uvedených správach najvyšších súdov republík uviesť, že nemožno zásadne vylúčiť, aby poškodený v rámci nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe uplatnil nárok na náhradu majetkovej ujmy, ktorá vznikla tým, že vynaložil náklady na nutnú obhajobu. Táto majetková ujma musí byť v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe, teda so skutočnosťou (okolnosťou), s ktorou zákon č. 58/1969 Zb. spája zodpovednosť za škodu.

Treba ešte dodať, že majetkovú ujmu, ktorá vznikla poškodenému tým, že hradil trovy nutnej obhajoby, nemožno považovať za inú škodu v zmysle ustanovenia § 442 ods. 2 O. z., lebo nejde o ujmu spočívajúcu v tom, že u poškodeného nedošlo k očakávanému rozmnoženiu jeho majetku.

1) alebo Ministerstvo spravodlivosti SSR

2) zákona č. 141/1961 Zb. (ktorého znenie so zmenami doplnkami bolo vyhlásené pod č. 148/1973 Zb; ďalšie zmeny pozri v zákonoch č. 29/1978 Zb. a č. 43/1980 Zb.)